

Ontwerp van decreet houdende diverse wijzigingen van het Bosdecreet van 13 juni 1990 en het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu

MEMORIE VAN TOELICHTING

A. Algemene toelichting

1. Samenvatting

Voorliggend ontwerp van decreet wil diverse wijzigingen aanbrengen in het Bosdecreet van 13 juni 1990 en het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu (Natuurdecreet).

De wijzigingen kunnen in twee categorieën worden ingedeeld:

1° wijzigingen aan het Bosdecreet met het oog op het stimuleren van de bebossing van gronden, met name door het optrekken van het subsidieplafond inzake verwerving en het optrekken van het financieringspercentage indien de te bebossen grond gelegen is in de planologische bestemmingen 'bosgebied' en 'reservaat en natuur' (de artikelen 2 en 3 van voorliggend voorstel);

2° wijzigingen aan de regels inzake toegankelijkheid van natuurterreinen in het natuurdecreet, met name door te voorzien in een 'omgekeerde toegankelijkheid' in natuurdomeinen (terreinen in beheer van het Agentschap voor Natuur en Bos). 'Omgekeerde toegankelijkheid' bestaat er in dat natuurdomeinen onbeperkt toegankelijk zijn voor voetgangers (de artikelen 4, 5, 6 en 7 van voorliggend voorstel).

2. Situering

Voorliggend ontwerp van decreet komt tegemoet aan twee verschillende problematieken: 1° de noodzaak om te komen tot een betere en snellere benutting van de middelen van de financiële boscompensatie door de subsidiëring van de aankoop van te bebossen gronden vanuit de Vlaamse overheid op te trekken. Hierdoor komt ook de restfinanciering welke de projectpartners zelf moeten inbrengen minder hoog te liggen, waardoor gemikt wordt op een stimulerings-effect. Het voorstel bouwt verder op de aanbevelingen van het Rekenhof in het rapport 'ontbossing en compensatie (Stuk 37-D (2015-216)-Nr.1). Tegelijk wordt een differentiatie voorzien in het subsidiepercentage, zodat aankoop van te bebossen gronden die gelegen zijn in de planologische bestemmingen 'bosgebied' en 'reservaat en natuur', hoger wordt gesubsidieerd;

2° voorzien in een verhoogde toegankelijkheid van natuur in Vlaanderen. In het Vlaams regeerakkoord 2014-2019 wordt hierover gesteld dat wordt gestreefd naar het bevorderen het contact met de natuur bij de onderscheiden doelgroepen, mits het waarborgen van het evenwicht tussen toegankelijkheid en draagkracht van de natuur. In uitvoering van het Natuurdecreet en ter verbreding van het draagvlak wordt natuur in principe steeds toegankelijk behalve daar waar extra bescherming nodig is.

Het invoegen van het principe van omgekeerde toegankelijkheid in artikel 12septies, §1, Natuurdecreet impliceert dat later enkele technische wijzigingen moeten worden aangebracht aan het besluit van de Vlaamse Regering van 5 december 2008 betreffende de toegankelijkheid van de bossen en de natuurreservaten. Meer bepaald zal in dat besluit in een aantal artikelen bijkomend verwezen moeten worden naar het nieuwe tweede lid dat met dit ontwerp van decreet wordt ingevoegd in artikel 12septies, §1, Natuurdecreet. De nodige wijzigingen aan het besluit van 5 december 2008 zijn in voorbereiding.

3. Adviezen van de strategische adviesraden en de Raad van State.

3.1. Advies van de Minaraad.

Om rekening te houden met de door de Minaraad gemaakte opmerkingen is het ontwerp van decreet op een aantal plaatsen aangepast. De voornaamste punten uit het advies worden hierna beoordeeld.

Betreffende de toegankelijkheid van natuurdomeinen:

- Randnummer [5]: De Minaraad geeft aan dat het bestaand wetgevend kader voorziet in de mogelijkheid om een toegankelijkheidsregeling op te stellen die zowel beperkende als uitbreidende maatregelen kan bepalen tegenover de principiële toegankelijkheid. De bestaande regelgeving, waarbij een basistoegankelijkheid (wegen en paden) werd ingesteld en een procedure om een machtiging te bekomen van de bevoegde administratie om een activiteit in een natuurdomein buiten de wegen te organiseren spoorde de beheerder niet aan om grondig over het recreatief medegebruik na te denken, te overleggen en een toegankelijkheidsregeling op te stellen. Het besluit van de Vlaamse Regering van 56 december 2008 betreffende de toegankelijkheid van de bossen en natuurreservaten, dat reeds negen jaar in voege is, namelijk sinds 14 februari 2009, heeft dan ook maar geleid tot een beperkt aantal toegankelijkheidsregelingen, die geargumenteed vanuit ecologisch oogpunt meestal een verstrenging van de algemene toegankelijkheid op wegen en paden tot gevolg had en een zeer beperkt aantal vrij toegankelijke zones in natuurdomeinen, het zonetype waarop gedoeld wordt met de aanpassing van de regeling inzake toegankelijkheid. De omkering van de filosofie van de toegankelijkheid moet leiden tot een snellere en volledige dekking van de natuurdomeinen met toegankelijkheidsregelingen, waarbij de sociale functie als een volwaardig aspect wordt meegenomen in de afweging ten aanzien van de ecologische en economische functie. Sowieso is een toegankelijkheidsregeling een vraag-gestuurde oplossing die in overleg met alle betrokken lokale actoren opgemaakt wordt. Dit is de werkwijze binnen de huidige regeling en zal niet veranderen in de nieuwe regeling.

De door de Minaraad gevraagde onafhankelijke evaluatie binnen de twee jaar zal uitgevoerd worden.

- Randnummer [6]: De Minaraad wijst terecht op de verschillende termen die door elkaar gebruikt worden.

We stellen dan ook voor om de terminologie “omgekeerde toegankelijkheid” te gebruiken, omdat het begrip zo al langer voorgesteld en bekend is. De zogenaamde ‘omkering’ verwijst naar de omkering van de principes van het toegankelijkheidsbeleid. Het huidige regime bepaalt dat er ontoegankelijkheid geldt bij ontstentenis en maakt toegankelijkheid mogelijk via een toegankelijkheidsregeling. Het nieuwe regime bepaalt dat er toegankelijkheid geldt bij ontstentenis en maakt ontoegankelijkheid mogelijk via een toegankelijkheidsregeling.

De mogelijke verwarring en de verhoogde complexiteit op het terrein, waarnaar in het advies verwezen wordt, kan met een intensieve communicatiecampagne naar het brede publiek toe en een gerichte communicatie naar en opgemaakt in samenspraak met de belangrijkste gebruikers (onder andere de jeugdsector) opgevangen en in goede banen geleid worden. Hiervoor zullen niet alleen de info-kanalen van het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) gebruikt worden, maar ook deze van de jeugdsector en de verschillende lokale gemeentelijke infokanalen. Uiteraard zal het ANB zorgen voor een duidelijke aanduiding op het terrein ter hoogte van de toegangswegen naar het natuurdomein, zowel deze met en zonder toegankelijkheidsregeling.

- Randnummer [7]: De Minaraad erkent expliciet de specifieke vraag van de jeugdsector voor toegankelijk speelgroen en stelt terecht dat locatie en bereikbaarheid van de opengestelde natuurdomeinen zeer bepalend zijn. Om hier direct aan tegemoet te komen zal het ANB bij de prioritering voor de opstelling van toegankelijkheidsregelingen voor de natuurdomeinen rekening houden met de noden van de jeugdsector. Natuurdomeinen in regio's waar de hoogste nood is, zullen een hogere prioriteit krijgen.

De raad vult het geformuleerde doel binnen het regeerakkoord echter zeer beperkt in door enkel te verwijzen naar toegankelijk speelgroen voor de jeugdsector. Er is immers ook een duidelijke, vaak lokale vraag tot ruimere toegankelijkheid vanuit de niet georganiseerde jeugd, de gewone wandelaar, de doorsnee natuurliefhebber en de burger die in de omgeving van een natuurdomein woont. Het bijkomend aanduiden van speelzones heeft hier geen antwoord op, omdat speelzone een zone-type is waar gemikt wordt op specifiek, intensiever gebruik met spelgerichte inrichtingen, tijdelijke hindernissenparcours met siorhout, touwenparcours, kampen en andere typische speelzonepraktijken.

- Randnummer [8]: De Minaraad stelt zich de vraag of de aanpassing van de regeling inzake toegankelijkheid overeenstemt met de invoering van regels vergelijkbaar met regels die gelden voor speelzones. Zoals gesteld in het deelantwoord voor randnummer 7 hierboven, is dat niet het geval.
- Randnummer [9]: De Minaraad vraagt naar de juridische gevolgen van de wijziging inzake toegankelijkheid. In de eerste plaats wordt gevraagd naar de verenigbaarheid met het voorzorgsbeginsel. In de context van het milieurecht moet dat beginsel worden begrepen in de zin dat een ingreep of een beleidsmaatregel in beginsel geen ernstige of onomkeerbare schade kan veroorzaken aan het milieu. De voorliggende regeling inzake toegankelijkheid laat het ANB, als beheerder van die domeinen, ten alle tijde toe om, wanneer vereist, mogelijke schade aan het milieu te voorkomen door verantwoorde keuzes te maken in een beheerplan en in een bijhorende, beperkende toegankelijkheidsregeling voor die deelgebieden waarvoor, gelet op de aanwezigheid van kwetsbare biotopen, een beperkte toegankelijkheid of zelfs ontoegankelijkheid moet ingesteld worden. De voorgestelde regeling kan dus in die zin niet nefast zijn voor de bescherming van de kwetsbare biotopen. Het voorgaande houdt in dat het voorzorgsbeginsel correct in acht wordt genomen verzekerd kan worden.

Vervolgens vraagt de Minaraad zich af of er geen passende beoordeling vereist is. Dit is niet het geval. Overeenkomstig artikel 36ter, §3, van het natuurdecreet moet een passende beoordeling worden opgemaakt voor een "vergunningplichtige activiteit die, of een plan of programma dat, afzonderlijk of in combinatie met één of meerdere bestaande of voorgestelde activiteiten, plannen of programma's, een betekenisvolle aantasting van de natuurlijke kenmerken van een speciale beschermingszone kan veroorzaken". De term 'plan of programma' wordt gedefinieerd in artikel 2, 40°, Natuurdecreet: "een document waarin beleidsvoornemens, beleidsontwikkelingen of grootschalige overheids-, particuliere of gemengde activiteiten worden aangekondigd en dat wordt opgemaakt en vastgesteld, gewijzigd of herzien op initiatief of onder toezicht van het Vlaamse Gewest, de provincies, de intercommunales, de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden en/of de gemeenten, en/of van de federale overheid of waarvoor medefinanciering voorzien is door de Europese Gemeenschap of door het Vlaamse Gewest of de Vlaamse Gemeenschap in het kader van de internationale samenwerking, voor zover het voorgenomen plan of programma aanzienlijke milieu- of veiligheidseffecten kan hebben op het grondgebied van het Vlaamse Gewest". Voorliggend ontwerp van decreet betreft geen vergunningplichtige activiteit, noch een plan of programma, en is derhalve niet aan

de verplichting voor de opmaak van een passende beoordeling onderworpen. De verwijzing naar artikel 6.2 van de Habitatrictlijn, dat overigens naar Vlaams recht is omgezet in artikel 36ter, §2, Natuurdecreet, kan worden weerlegd op dezelfde wijze als het eerste argument inzake het voorzorgsbeginsel: de wijziging van de toegankelijkheid van een natuurdomein in de zin dat die domeinen in beginsel onbeperkt toegankelijk zijn, kan immers in de praktijk, waar nodig door het ANB, beperkt worden, door de toegankelijkheid te beperken of zelfs een ontoegankelijkheid te voorzien. In artikel 12septies, 2, derde lid, dat onverminderd blijft bestaan, wordt uitdrukkelijk voorzien dat een natuurdomein, ontoegankelijk kan worden gesteld (onder meer) als dat “noodzakelijk is voor de bescherming van de inheemse dier- en plantensoorten”. De Vlaamse overheid, en meer in het bijzonder het ANB, kunnen op basis daarvan de toegankelijkheid beperken of verbieden als dat nodig is voor Europees te beschermen habitats en Europees te beschermen soorten die in een bepaald domein voorkomen. De voorgestelde omgekeerde toegankelijkheid verhindert derhalve niet dat de inhoud van artikel 36ter, §2, Natuurdecreet (en daarmee ook artikel 6.2 van de Habitatrictlijn) wordt nageleefd.

De Minaraad werpt verder nog een aantal aspecten op die volgens haar moeten worden getoetst, hoewel niet wordt aangegeven in welke zin de Minaraad van oordeel is dat die toetsing volgens haar noodzakelijk is. Wat betreft het standstill-beginsel kan nogmaals verwezen worden naar wat hierboven al wordt gesteld over de relatie met het voorzorgsbeginsel en de relatie met artikel 36ter, §2 en §3, Natuurdecreet. Doordat de voorgestelde wijziging inzake toegankelijkheid van natuurdomeinen niet verhindert dat voor elk domein, waar nodig, beperkingen op de toegankelijkheid worden opgelegd als dat nodig is in functie van de aanwezige natuurwaarden, kan in de praktijk steeds rekening gehouden worden met het standstill-beginsel. Verder worden door de Raad de criteria geïntegreerd natuurbeheer, vastgesteld bij besluit van de Vlaamse regering van 14 juli 2017, onder de aandacht gebracht. Dit zijn de criteria waaraan het beheer, bepaald in een natuurbeheerplan voor een bepaald terrein, moet voldoen. In de praktijk zijn de criteria met betrekking tot de sociale functie hier relevant, die zijn vastgesteld als criterium 2.1 en 2.2 in de bijlage bij het besluit van 14 juli 2017. Meer specifiek is criterium 2.1 van belang. Dat criterium vermeldt onder meer: “de beheerder moet aandacht hebben voor het recreatief medegebruik en moet de toegankelijkheid voor het publiek stimuleren. Het natuurterrein moet toegankelijk gesteld worden voor het publiek op een manier die de ecologische functievervulling niet in het gedrang brengt en die verstoring, zowel in de tijd als in de ruimte, beperkt en zo nodig uitsluit. De toegankelijkheid mag hierbij niet leiden tot een conflicterend gebruik tussen de verschillende recreatieve gebruikers.”. De criteria geïntegreerd natuurbeheer verhinderen dus niet dat een terrein toegankelijk wordt gemaakt, weliswaar voor zover haalbaar voor de ecologische draagkracht van het gebied. Dat sluit aan bij wat hiervoor al werd gezegd over de relatie met het voorzorgsbeginsel en de relatie met artikel 36ter, §2 en §3, Natuurdecreet. De voorziene aanpassing in artikel 12septies, §2, Natuurdecreet staat daarenboven in juridisch opzicht op gelijke hoogte met de bepaling in artikel 16septies, zevende lid, van hetzelfde decreet, die stelt dat het beheer, bepaald in een natuurbeheerplan, moet voldoen aan door de Vlaamse Regering bepaalde criteria. Beide bepalingen moeten dus samen, naast elkaar worden toegepast. De Minaraad haalt ook het aspect aansprakelijkheid aan. Het Vlaamse Gewest is in principe haar eigen verzekeraar. Evenwel kan zij afzonderlijke polissen met verzekeringsmaatschappijen afsluiten. Zodoende sloot het Vlaamse Gewest een verzekeringspolis af die de aansprakelijkheid van beheerders van voor het publiek toegankelijke terreinen (Vlaamse bossen en natuurreservaten) dekt. Het Vlaamse Gewest valt onder de definitie van de verzekerde in de hoedanigheid van beheerder van een bos of een natuurreservaat dat is opengesteld in het kader van de regelgeving met betrekking tot de toegankelijkheid en is met andere woorden eveneens verzekerd. De aansprakelijkheid van het Vlaamse Gewest is gedekt voor schade aan personen die zich op wettige wijze in een bos of natuurreservaat bevinden, met inbegrip van schade door

een ongeval aan personen die zich in een vrij toegankelijke zone bevinden. De verruiming van de toegankelijkheid zal tot een uitbreiding van de huidige verzekeringspolis leiden. Daarom zal er een nieuwe aanbesteding moeten komen voor deze polis. Het ANB is momenteel een marktverkenning aan het voorbereiden, zodat een nieuwe aanbesteding van de polis kan doorgevoerd worden.

- **Randnummer [10]:** De Minaraad stelt zich vragen bij de haalbaarheid van de voorziene implementatie en de handhaving. Beheer, inclusief handhaving, van de natuurdomeinen is een prioritaire kerntaak van het ANB. Momenteel is er dan ook bij het ANB een projectteam samengesteld om het principe van de omgekeerde toegankelijkheid via een plan van aanpak te concretiseren en te implementeren voor de domeinen die door het ANB worden beheerd, waarbinnen een luik handhaving een volwaardig onderdeel zal vormen.

Betreffende de subsidiëring van bebossing:

- **Randnummer [14] en [15]:** De Minaraad stelt dat er geen analyse voorhanden is van de effectiviteit van de huidige regels inzake bosuitbreiding en van de te beperkte impact van deze wijzigingsmaatregel in het groter geheel van bosbehoud, boscompensatie en bosuitbreiding. Voorgestelde regeling beoogt enkel bij te dragen tot een effectievere compensatie van ontbossingen en is niet sturend naar bosbehoud toe en heeft niks met bosuitbreiding te maken. Het betreft één van de compensatiemechanismen naast de compensatie in natura (verplicht bij ontbossing groter dan 3 ha) en grondaankoop om te bebossen vanuit het compensatiefonds door het ANB. Voorgestelde regeling past enkel het subsidieplafond aan (van 2,5 euro/m² naar 3,5 euro/m²) aan de recent verhoogde bosbehoudsbijdrage (tot 3,5 euro/m²) en verhoogt de financiële tussenkomst vanuit het bossencompensatiefonds van 60% naar 80%. Dit komt tegemoet aan vragen van de lokale besturen en derden die aangeven dat de vroegere restfinanciering van 40% als een remmende factor om in te stappen wordt ervaren.
- **Randnummer [16]:** De Minaraad stelt dat de beoogde differentiatie tussen bos- en natuurgebieden verouderd is en stelt voor dat het optrekken van de subsidieplafonds ook zouden moeten gelden in natuurgebieden. Dit voorstel wordt gevolgd en leidt bijgevolg tot aanpassing van het ontwerp van decreet, met name in artikel 2 en 3. Daar wordt ingevoegd dat een subsidie ten belope van 80% van de aankoopssom voor gronden ook mogelijk is in de gebiedsaanduiding 'reservaat en natuur', naast de gebiedsaanduiding 'bos'.
- **Randnummers [17], [18] en [19]:** de Minaraad stelt dat er complexiteit wordt toegevoegd aan het systeem van financiële boscompensatie, vraagt de onderbouwing van het voorstel te verduidelijken en vraagt duidelijkheid over het aantal projectaanvragen en de gevraagde budgetten in relatie tot het beschikbare budget. De beoogde aanpassing in het Bosdecreet beoogt een gelijkschakeling van de subsidie met wat reeds eerder beslist was aan de inkomstenzijde, met name het optrekken en indexeren van de bosbehoudsbijdrage tot 3,5€/m² en een vermindering van de restfinanciering, wat als een serieuze handicap beschouwd wordt door potentiële partners, zowel lokale besturen als privé. Dit kan bezwaarlijk als "het toevoegen van verdere complexiteit" aan de wetgeving beschouwd worden. De gevraagde duidelijkheid over het aantal projectaanvragen en de gevraagde budgetten zal door het ANB ter beschikking van de Minaraad gesteld worden. Overigens zijn deze gegevens publiek, herhaaldelijk gecommuniceerd in de pers en als antwoord op schriftelijke vragen te raadplegen. Door verhoogd in te zetten op compensatie via aankoop door het ANB en compensatie in natura en door derden zijn sinds 2017 de inkomsten en de uitgaven

van het bossencompensatiefonds in evenwicht. Tenslotte dient opgemerkt dat de verhoging van het subsidiebedrag per m² niet als reden “de gemiddelde aankoop prijs door ANB” is, zoals door de Minaraad gesteld, maar een eenvoudige gelijkschakeling met de eerder verhoogde bosbehoudsbijdrage tot 3,5 euro/m² en tot 80% van de aankoop prijs.

- **Randnummer [20] en [21]:** de Minaraad vraagt naar een regeling die het stimuleren van de bebossing effectiever maakt door het invoeren van een vergoeding voor het bebossen van terreinen, die reeds eigendom zijn van private beheerders. Het ANB onderzoekt momenteel verschillende pistes om hieraan tegemoet te komen via sectorwetgeving of het instrumentendecreet, waarin nu reeds mogelijkheden zijn opgenomen voor “zonevreemde bossen” door middel van de verhandelbare ontwikkelingsrechten

3.2. Advies van de SALV

Het advies van de SALV is gunstig. De SALV onderschrijft dat met de aangepaste regeling een eerste stap wordt gezet naar een meer planmatige aanpak om de bosuitbreidingsdoelen in Vlaanderen te realiseren en versnippering te voorkomen. De SALV onderschrijft de meer gerichte inzet van de middelen uit het Boscompensatiefonds. Ook wordt aangestipt dat het belangrijk is dat de subsidies voor bosuitbreiding worden ingezet voor bossen die effectief bijdragen aan de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen, om op die manier de impact op landbouwgrond zo laag mogelijk te houden. Het advies noopt niet tot aanpassingen aan het ontwerp van decreet.

B. Toelichting bij de artikelen

Artikel 1

Dit artikel behoeft geen toelichting.

Artikel 2

De voorgestelde wijziging brengt artikel 48 van het Bosdecreet in lijn met wat in artikel 87 van hetzelfde decreet staat. Dat artikel 87 wordt ook aangepast bij voorliggend decreet, met name door artikel 3. De herhaling is vereist wegens de opbouw van het Bosdecreet. Het is de bedoeling dezelfde subsidieplafonds te laten gelden voor zowel de openbare bossen als voor privé-bossen. Het maximumplafond van 3,5€/m² en de maximale subsidiepercentages van 60% en 80% voor aankopen van te bebossen gronden worden hier ingevoegd.

Artikel 3

Deze wijziging onder punt 1° is een technische aanpassing noodzakelijk ten gevolge het decreet van 9 mei 2014 tot wijziging van de regelgeving inzake natuur en bos. De criteria voor duurzaam bosbeheer werden door middel van dat decreet vervangen door andere criteria die hun rechtsgrond vinden in artikel 15septies, zevende lid van het Natuurdecreet. Deze verwijzing naar die criteria uit het Natuurdecreet wordt hier overgenomen.

De wijziging bedoeld in punt 2° beoogt het verder stimuleren van de bebossing door derden. Het ruimtelijk beleid heeft in een gebiedscategorie ‘bos’ voorzien. Nochtans blijkt dat ongeveer 29% van de gronden gelegen in deze gebiedscategorie niet bebost zijn. Uit confrontatie van gegevens uit de Biologische Waarderingskaart met de planologische

bestemmingen blijkt dat van de 45.534 ha bosgebied in Vlaanderen er 32.444 ha gekarteerd is als bos en struwelen, dit is ongeveer 71%. Deze vegetatievormen worden volgens het Bosdecreet als bos beschouwd. Een deel van het areaal aan planologisch bosgebied is in landbouwgebruik: 3.668 ha als akker, 2.841 ha als grasland. Samen is dat ongeveer 14%. In het planologisch bosgebied komen ook vegetaties voor die volgens het Natuurdecreet het statuut hebben van “verboden te wijzigen vegetaties” of waarvoor de vergunningsplicht voor het wijzigen van de vegetaties en kleine landschapselementen geldt. De “verboden te wijzigen vegetaties en kleine landschapselementen” samen beslaan in planologisch bosgebied een areaal van 2.938 ha of 6%.

Vanuit de huidige planologische situatie bekeken, is er dus nog potentieel voor bebossing in de gebiedscategorie ‘bos’. Het is daarom gerechtvaardigd om het stimuleringsbeleid inzake bebossing in die gebiedscategorie verder aan te scherpen. En omdat er in de praktijk geen onderscheid meer wordt gemaakt tussen bos- en natuurgebieden, wordt ook de gebiedscategorie ‘reservaat en natuur’ toegevoegd. Het maximale subsidiebedrag wordt aangepast aan de op dit moment geldende bosbehoudsbijdrage zoals bedoeld in artikel 90bis, §4, Bosdecreet. Tevens wordt een differentiatie ingebouwd in het plafond voor de kapitaalsubsidie inzake het verwerven van te bebossen gronden. Om het bebossen in het planologische bestemmingen ‘bos’ en ‘reservaat en natuur’ te bevorderen wordt het maximale subsidiepercentage voor aankoop van gronden om te bebossen in deze bestemmingen opgetrokken van 60% naar 80%. Door deze maatregel moeten begunstigden van de subsidie minder restfinanciering voorzien.

Artikel 4

Teneinde een grotere natuurbeleving toe te laten en struinen in de natuur en extensief spelen in het groen mogelijk te maken, wordt een nieuw toegankelijkheidsregime voor natuur- en bosgebieden in beheer van het ANB (gevat onder de term ‘natuurdomeinen’) ingevoerd. Dit nieuwe regime keert de huidige aanpak voor toegankelijkheid om.

De bestaande principiële toegankelijkheid betekent dat:

- 1° voetgangers in alle bossen en natuurreservaten toegang hebben tot alle boswegen en voor het verkeer minder belangrijke openbare wegen in natuurreservaten. Onder voetgangers worden verstaan: wandelaars, joggers, langlaufers, fietsers jonger dan 9 jaar en rolstoelgebruikers;
- 2° afwijkingen op deze algemene regel worden vandaag gebiedsspecifiek bepaald in een toegankelijkheidsregeling. Een dergelijke regeling kan afwijkingen toelaten voor het gebied waarvoor ze opgesteld is, voor bepaalde zones binnen het gebied en voor bepaalde gebruikers. Indien er geen toegankelijkheidsregeling bestaat, moet voor elke activiteit een individuele afwijking aangevraagd worden.

Deze principes worden omgedraaid voor bos- en natuurgebieden in beheer van het ANB (natuurdomeinen):

- 1° de toegankelijkheid van bos- en natuurgebieden in beheer van het ANB is bij ontstentenis van een goedgekeurde toegankelijkheidsregeling onbeperkt;
- 2° afwijkingen hierop worden gebiedsspecifiek bepaald in een toegankelijkheidsregeling. Deze regeling kan afwijkingen toelaten voor het gebied waarvoor ze opgesteld is, voor bepaalde zones binnen het gebied en voor bepaalde gebruikers.

Het nieuwe regime wordt enkel ingevoerd voor natuurdomeinen, bos- en natuurgebieden in beheer van het ANB (definitie van ‘natuurdomein’ in artikel 2, 55°, Natuurdecreet) . Een veralgemeende invoering van het nieuwe regime voor alle bos- en natuurgebieden zou problemen opleveren met de eigenaars van bepaalde gebieden. Daarom is het regime

slechts in te voeren voor bos- en natuurgebieden die onder directe controle/beheer van het ANB zijn.

Het nieuwe regime beperkt zich tot voetgangers en gelijkgestelden in lijn met de bestaande filosofie, omdat de impact van deze gebruikers beperkt blijft. In artikel 12septies, §1, derde lid, Natuurdecreet wordt bepaald dat met de voetganger worden gelijkgesteld: de rolstoelgebruikers en de fietsers jonger dan 9 jaar.

Om het principe van omgekeerde toegankelijkheid ingang te doen vinden in natuurdomeinen, wordt een lid toegevoegd aan artikel 12septies, §1, Natuurdecreet.

Omgekeerde toegankelijkheid van terreinen houdt in dat een onbeperkte toegankelijkheid geldt voor voetgangers op die terreinen. Aangezien het eerste lid van artikel 12septies, §1, Natuurdecreet stelt dat die toegankelijkheid geldt op de openbare weg en de private wegen, wordt in dit toegevoegde lid gesproken van een afwijking hierop. Het laatste lid van artikel 12septies, §1, Natuurdecreet, waarin wordt gesteld dat de rolstoelgebruikers en de fietsers jonger dan 9 jaar met een voetganger worden gelijkgesteld, blijft onverminderd van toepassing.

Artikel 5

Artikel 12octies Natuurdecreet betreft de verplichting van de opmaak van een toegankelijkheidsregeling. Een toegankelijkheidsregeling regelt het toegankelijkheidsregime van een gebied in het geval dit regime afwijkt van het regime bij ontstentenis. Het eerste lid van het artikel stelt dat een toegankelijkheidsregeling opgemaakt moet worden. Omwille van de aanpassing die door het vorige artikel wordt aangebracht aan artikel 12septies, §1, Natuurdecreet, is het nodig om in paragraaf 1, eerste lid van artikel 12octies Natuurdecreet een verwijzing in te voegen naar het nieuw ingevoegde tweede lid van 12septies, §1. Dat is nodig om de bepaling te vervolledigen, in de zin dat de toegankelijkheid van een terrein in beginsel geregeld moet worden via een toegankelijkheidsregeling, behalve in de gevallen die worden opgesomd in paragraaf 2.

Het tweede lid van paragraaf 2 van artikel 12octies Natuurdecreet bepaalt in welke gevallen geen toegankelijkheidsregeling hoeft opgemaakt te worden. Het toegevoegde punt 3° stelt dat er geen toegankelijkheidsregeling hoeft opgemaakt te worden als de toegankelijkheid in een natuurdomein niet wijzigt ten opzichte van het uitgangspunt van principiële omgekeerde toegankelijkheid, zoals nieuw ingevoegd in artikel 12septies, §1, tweede lid, Natuurdecreet, wat betekent dat het natuurdomein in zijn geheel onbeperkt toegankelijk is voor voetgangers. Als men zich beperkt tot die uitgangssituatie, en geen andere regels inzake toegankelijkheid wenst voor dat natuurdomein, is het niet nodig om een toegankelijkheidsregeling op te maken, want die zou eigenlijk alleen maar bevestigen wat al decretaal bepaald is.

Artikel 6

Dit artikel bevat een noodzakelijke, technische aanvulling in artikel 12novies, eerste lid, Natuurdecreet. In dat artikel wordt gesteld dat voor terreinen waarvan de toegankelijkheid wordt geregeld in artikel 12septies Natuurdecreet in beginsel geen enkele vorm van gemotoriseerd verkeer is toegelaten, uitgezonderd op de openbare wegen die ingericht zijn voor het gewone gemotoriseerd verkeer en in hoofdzaak bestemd zijn als doorgangsweg, en uitgezonderd de specifieke gevallen vermeld in het tweede lid van artikel 12octies Natuurdecreet. Om dit artikel 12octies in overeenstemming te brengen met het invoeren van het principe van omgekeerde toegankelijkheid door middel van een nieuw tweede lid in artikel 12septies, §1, Natuurdecreet, moet er in dit artikel 12octies,

eerste lid, bijkomend verwezen worden naar dat nieuw ingevoegde tweede lid. Daardoor wordt gemotoriseerd verkeer eenduidig uitgesloten.

Artikel 7

Er wordt voorzien in een overgangstermijn waarbinnen alle toegankelijkheidsregelingen die bestaan voor natuurdomeinen op het moment van de inwerkingtreding van dit decreet moeten worden geëvalueerd. Die termijn bedraagt in beginsel zes jaar. Voor natuurdomeinen die geheel of ten dele gelegen zijn in een speciale beschermingszone en die een bijdrage kunnen leveren aan de realisatie van het instandhoudingsbeleid, wordt de termijn verkort tot vier jaar. De periodes van zes jaar en vier jaar zijn gekozen om samen te sporen met de periodes voor de evaluatie van beheerplannen zoals vermeld in artikel 107 van het decreet van 9 mei 2014 tot wijziging van de regelgeving inzake natuur en bos. In dat artikel wordt voorzien dat beheerplannen die zijn vastgesteld voor natuurrezervaten, bosrezervaten en bossen vóór de inwerkingtreding van het decreet van 9 mei 2014, worden geëvalueerd en zo nodig aangepast binnen een termijn van zes jaar nadat de bepalingen in werking treden die de vroegere bepalingen uit het Natuurdecreet en het Bosdecreet inzake die beheerplannen opheffen. Die bewuste bepalingen zijn in werking getreden bij de vaststelling van het besluit van de Vlaamse Regering van 14 juli 2017 betreffende de subsidiëring van de planning, de ontwikkeling en de uitvoering van het geïntegreerd natuurbeheer. Omdat de toegankelijkheidsregelingen betrekking hebben op natuurdomeinen waarvoor dergelijke beheerplannen zijn vastgesteld, en omdat die beheerplannen dus ook geëvalueerd moeten worden, net als de toegankelijkheidsregelingen, wordt het opportuun geacht om naar analogie beide evaluaties in dezelfde periodes te laten gebeuren.

Wanneer uit een evaluatie volgt dat de toegankelijkheidsregeling moet worden aangepast, kan het ANB, omwille van de aanwezigheid van ecologische waarden in het gebied, die extra bescherming vereisen, voorafgaand aan de aanpassing een gemotiveerde afwijking van de onbeperkte toegankelijkheid van natuurdomeinen voor voetgangers aanvragen bij de minister.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Geert BOURGEOIS

De Vlaamse minister van Omgeving, Natuur en Landbouw,

Joke SCHAUVLIEGE